

návratu k Německu, jistě tři čtvrtiny jsou bez jakéhokoli národního cítění, neznajíce kromě užší alsaské vlasti než širokou vlast katolicismu.

V jazykové otázce vláda rovněž tápala: nejprve byla nařízena na obecné škole v prvních dvou letech pouze franština, pak také němčina od třetího roku a pro náboženství jazyk bližší srdci dítěte. Když se začínaly jevit výsledky, přišla politika ústupků, která posunula němčinu už do druhé třídy, opustila přímou metodu pro franštinu a dovolila učitelům užívatí obou jazyků, ba i dialektu. Je jistě nemožno, aby se dítě naučilo ve škole stejně dobře dvěma jazykům. Protože Alsasko je dnes francouzské, musí se učit nejprve franštině. Alsaský dialekt, který nikdo nezapovídá, umožní mu později, aby se naučilo i němčině. Ostatně mladí Alsasané se rádi učí francouzsky, dokonce majetné dívky odcházejí sloužit do Francie, jen aby se naučily francouzsky. Ale jazyková otázka stala se proto tak palčivou, že byla spojena s otázkou náboženskou. Kněží, jak jsme viděli, odjakživa nedůvěřovali »Voltaireovu« jazyku, a podráždění náboženskou politikou Francie byli rádi, že mohou přibratí jazykovou otázku do svého protifrancouzského arsenálu.

Této nálady, vyplývající z chyb francouzské politiky, využívají přirozeně všichni nepřátelé Francie: Alsasané, kteří se paktovali s Němci za jejich vlády a nemohou zapomenouti zklamaných ctižádostí, naturalisovaní Němci, komunisté. Za nimi stojí Německo se svými tajnými fondy, podvratnou činností: a obratnou propagandou. Tím si vysvětlíme, že alsaský protest, vyvolaný zmíněnými stesky a nesnáze, mohl dospět, třebaže jen u malého počtu exaltovaných či koupěných, až k hranicím zrady.

Jak tomu čeliti? Především potrestati zjevnou zradu a ukázati Alsasanům, kam je chtějí autonomističtí vůdcové zavést. Vysvětliti jim, že neutrální Alsasko mezi Francií a Německem je nemožné, že by je čekal osud Belgie v r. 1914. Říci Alsasku jasně, jaká lokální práva může francouzská vláda dáti jemu nebo jiné francouzské krajině, aniž by došlo k občanské válce, jakou by ve Francii vyvolal federalismus. Uspíšiti správní reorganizaci Alsaska a Francie vůbec. Je třeba upravití postavení alsaského kněžstva ve smyslu rozumné tolerance; zároveň však říci mu jasně, že jeho světská moc není nedotknutelná a zvláště že se jeho působnost nesmí obracet proti zájmům Francie. Je nutno dáti první místo franštině, což je podmínkou assimilace; avšak je třeba přesvědčiti Alsasany, že Francouzi nepohrdají ani jejich dialektem ani němčinou. Ve všech případech assimilace je třeba postupovati podle podrobného plánu, který se musí přesně a loyálně prováděti. Konečně je třeba bojovati proti německé propagandě, nikoli přísností, nýbrž mírností, přesvědčováním a láskou. Citové vztahy Alsaska k Francii nejsou mrtvy. Někde snad dřímou, ale jsou hotovy probuditi se na první zavolání. Francie je dosud živá v Alsasku a může snadno zahladiti omyly a chyby svých politiků.

VNITŘNÍ A ZAHRANIČNÍ POLITIKA.

A. VNITŘNÍ.

V posledních dnech nejvíce politického zájmu soustřeďovalo se kolem nemocného ministerského předsedy A. Švehly. Říká-li se, že politická píseň, drsná píseň, pak jako by to bylo raženo na naše politické a společenské poměry. Politika u nás vyčerpává jednotlivce, drtí je i fysicky. Politika u nás považuje se asi za boj, ve kterém není slitování. Trp, kozáče, budeš atamanem, to jako by bylo heslo politické naší agitace, která si bere na mušku nepohodlnou osobu a pálí do ní, jen což. Rada lékařů min. předsedovi zněla: delší rekonvalescence procul negotiis. Strana ministerského předsedy vložila rozhodnutí o otázce nástupce do jeho rukou. Teprve choroba A. Švehly uvedla nás k tomu, abychom přehlédli význam jeho osoby, osobnosti v naší politice. Bylo právem poukázáno na to, že u nás, ač jsme tak zpolitizováni, je nedostatek politických osobností. Ukazovalo se také na to, že naše strany nemají rády osobnost, a že si libují v lidech menšího formátu. Případ Švehlův ukázal, že musíme hospodařiti dobře s *fondem*

osobností v naší politice. Co znamená osobnost, je vidět z toho, jak živě reagovala bursa na chorobu ministra financí Dr. Engliše. Je přirozeno, že choroba min. předsedy vyvolala celý roj politických kombinací. Je to již náš zvyk, tyto neustálé politické kombinace, předpovědi, které se nedožijí večera.

Parlament projednal řadu předloh soc. politických a hospodářských. Nejvíce boje mezi vládní majoritou a opozicí vynesla novela k soc. pojištění. Agitačně pak opoziční strany snažily se těžit z předlohy, která upravovala požitky vojenským hodnostářům přejatým z rakouské armády. Boj o novelu soc. pojištění dostoupil vrcholu v posledních dnech, kdy socialistické strany spolu se stranou komunistickou demonstrovaly na pražských ulicích a na Staroměstském náměstí, kde došlo ke srážkám s policií. Novela k soc. pojištění byla nejenom předmětem boje mezi majoritou a opozicí, ale vedla k celé řadě diskusí ve vládním táboře samém, jak to vyplývá z různé struktury, z různého sociálního složení majoritních stran. Tak v posledních dnech odborové organizace katolických stran přišly s požadavkem, aby novela soc. pojištění byla junktimována s projednáním jiných předloh soc. politických (na př. změna gentského systému, zajištění přestárých, pojištění soukromých zaměstnanců atd.).

Všechny známky ukazují (klesající nezaměstnanost, bilance prům. závodů, Čsl. N. banka atd.) na konjunkturu našeho hospodářského života a výroby. Je známou odborovou strategickou poučkou, že v dobách konjunktury mají mzdové boje lepší vyhlídky než v době hospodářské deprese. Proto doba konjunktury bývá i dobou mzdových bojů. Máme za sebou velký mzdový konflikt v severočeském uhelném konfliktu. Statistikové vypočítali, že celý ten spor na mzdách, zmenšené těžbě atd. stál hodně přes 100 milionů Kč. Tyto ztráty v hospodářském životě mzdovými spory ukazují, že volání po průmyslovém míru, po jakémsi modu vivendi mezi dělníky a zaměstnavateli nejsou jen hlasem sociálních utopistů a naivních kridistů, ale otázkou, kterou nutno nějak řešiti. Komunisté pokusili se využití severočeské hornické stávky k své politické agitaci. Nezdařilo se jim to však. Zejména komunistické Kladensko neposlechlo výzvy k rozšíření mzdového sporu a hledělo se vyhnouti otevřenému konfliktu.

I při demonstracích kolem novely soc. pojištění byli komunisté onou stranou, která demonstraci za soc. pojištění, kterému dříve nemohla přijíti na jméno, chce zakrýti vážné vnitřní stranické nesnáze. Opoziční hnutí v komunistické straně roste den ze dne. Nejsou to jen intelektuálové, Hůla, Görlich, Ečer atd., jsou to již celé organizace, které chtějí očistu, demokratisaci, odbyrokratisování strany. Opoziční hnutí v komunistické straně navazuje na rozpory v III. internacionále, které nejsou likvidovány odstraněním Trockého v jeho souboji se Stalinem. Opoziční hnutí má již v Čechách svůj »Rudý prapor«, zejména neklidně probíhaly události v moravském komunismu, kde politbyro bylo poraženo v družstevním hnutí a kde proti »Rovnosti« vydává oposice »Rudou Rovnost«, která má za sebou velký počet příslušníků. I na Slovensku je komunism na ústupu. Komunisté popírají chabě zprávy o vnitřních nesnázích a ukazují na to, že komunistická strana při obecních volbách v celku drží své posice. Je pravda: komunisté neztrácejí tolik, kolik bychom čekali dle postupujícího rozkladu této strany, nutno však uvážiti, že komunistická strana je frakcí, která nedává příliš na hlasovací lístek — aspoň tak říká — a že její sílu nelze měřiti jen počtem hlasovacích lístků, které soustředí na svých kandidátkách. Rozhoduje tu i kvalita, t. j. duch strany, zejména pak při straně, která nepočítá jen s parlamentními prostředky. Kvalitativně pak jest to s komunisty hůře, než kvantitativně, neboť jest to strana, v níž vládne únava, deprese, kde selhaly pokusy o přebudování strany, kde selhalo buňkaření, hraní se závodními časopisy, kde prostě tichne život a proniká suchá kostra sekretářské politiky. Komunistická strana prohrává to v odborech. Komunistický M. V. S. ztrácí posici v dělnictvu. Odborová politika jest Achillovou patou komunistů; to poznal i Lozovský v Moskvě.

V únoru konal se společný sjezd sociálně-demokratických stran v Československé republice. Jednalo se o obraně soc. pojištění, byly zvoleny výbory, které mají pokračovat v sblížovací práci. Prakticky se dosud sblížení stran projevilo jen ve společných akcích poslaneckých a senátorských klubů v Národním shromáždění a přípravou společných oslav 1. května. Uvážíme-li, jak napjatý poměr byl mezi německými sociálními demokraty a českými, na př. v době hamburkského sjezdu II. Internacionály, pak

toto sblížení soc. dem. stran jest jistě krokem kupředu. Ovšem jest otázka, zda německá soc. demokracie byla by s to, provéstí obrat k pozitivní politice, kdyby čl. soc. dem. vyměnila svoji opoziční roli na funkci jinou. Německá soc. demokracie jest jednou z nečetných soc. demokracií, která dosud neuznala za nutno postavit se na půdu reálných skutečností. Německá soc. demokracie i přes sjednocovací sjezd zůstává na linii velmi prázdného radikalismu, který snad odpovídá naturelu dra Czecha, Niesnera a Hellera, méně však potřebám německého dělnictva. Jest to strana, která ani po únorovém sjezdu nedovede se dostatí z izolace, která není skvělá.

V německém táboře stejně jako mezi stranami českými prohloubily se rozpory mezi stranami vládními a opozičními. Německá opozice útočí na aktivism, na myšlenku účasti Němců ve vládě. Ale jednotlivé obecní volby v německých městech ukazují, že aktivisté v celku neztrácejí. Němečtí agrárníci zachovávají klid, který je vidět z projevů Spiny, Windirsche a Zulegera, zatím co na taktice německých křesť. soc. je znáti nervosu z místních volebních neúspěchů, která je a má být zakrývána církevně — politickým radikalismem, jak se ukázalo zejména v nespokojených komentářích německých katolíků k poslednímu exposé ministra školství a národní osvěty, dra Hodži. Neklid německých křesť. soc. vyplývá i z různorodého složení této strany, kde těžko jedinou formulkou lze překlenouti rozdíly pravicového křídla až k dělnickým odborovým organizacím něm. křesť. soc. Ale v celku aktivismus jako politická metoda při obecních volbách neztrácí, ba myšlenka aktivismu proniká i do jiných německých stran. Je to zejména německá strana nacionální, kde německý průmysl poznal, že planá negace státu, kterou formuloval Lodgman a kterou se pokusil v praxi aplikovati Baeran, není možna. Zvolení posl. Roscheho předsedou posl. klubu této strany jest známkou, že nabylo tam — byť ne definitivně a jistě — vrchu křídlo umírněnější, které se pokouší o novou orientaci této strany, dříve tak intransigentní vůči státu. Prozatím němečtí nacionálové jaksí vyčkávají a provádějí přeskupení, volajíce při tom po svornostářství.

Dlouhá pout, dvou enfants terribles svazu německých zemědělců Mayera a Hanreicha skončila u volebního soudu, který jim odňal mandáty. Oba vyloučení založili novou organizaci, sudetoněmecký Landbund, který má býti jakousi organizací opozičního německého rolnictva. Ale Mayer nemá opory na Chebsku, které považoval za své právě tak, jako Hanreich nemá opory na Moravě. A tak sudetoněmecký Landbund jest organizací, která již předem jest odsouzena k politické bezvýznamnosti a bezvlivnosti.

Obdobný boj mezi aktivismem a negativismem odehrává se i na Slovensku v ľudové straně. Je to diskuse, která se vleče již od Nového roku, kdy Tuka vystoupil se svým článkem o vacuum juris. Věc měla dozvuky i v senátě, kde místopředseda Krčméry, který stál za Tukou, odchází na dovolenou. Proti Tukovi na Slovensku vystoupil zejména dr. Ivánka, ale zdá se, že ľudová strana najde dosti sil, aby si ujasnila poměr k státu a čl. jednotě.

Jsou již jakési předzvěsti, které ukazují, že desetiletí republiky nebude bez psychologických účinků v naší domácí politice. Mluví se o aktivismu a myslí se při tom na Němce. Ale tento aktivism může míti širší význam. A tu právě na prahu desátého roku pozorujeme růst tohoto aktivismu, který hledá uplatnění se v pozitivní politické práci. Vidíme to, že sesilují stále snahy dostředivé a odumírají snahy odstředivé. Vlna komunismu již opadá a také druhý extrém, fašismus překročil již dávno kulminační bod. Fašism utápí se ve vlastním rozvratu. Nezachrání jej ani to, že fašism odhodlal se k vydávání samostatného slabého deníku »Říšská Stráž«. Řekl-li Mussolini, že fašism není exportním artiklem, pak se to ukázalo zejména na našem fašismu. Roste-li dobře jižní ovoce v Itálii, nedaří se mu v krajích severnějších, u nás. Český člověk rychle vzplane pro různé podniky. Měl pravdu Čapek, když ukazoval, kolika vzorů z ciziny si všímáme. Ale tím není řečeno, že bychom při těchto vzorech byli důslední. I cizí vzory omrzí a tak pomalu z výkyvů do leva i do prava dostáváme se přes trpké zkušenosti k zdravé střední cestě.

Vládní většina může ukázati s uspokojením na to, že byl likvidován latentní i zjevný konflikt

s Vatikánem. Modus vivendi upravuje vzájemné soužití Vatikánu a RČS tak, že není poražených, že není vítězů. — V posledních dnech přinesly listy zprávy, že se bude jednat o jakémsi modu vivendi se sovětským Ruskem. Ohlas těchto zpráv ukázal, že pomaloučku přece jen počínáme hodnotiti hospodářské otázky s hlediska hospodářského, tím spíše, že modus vivendi se sovětským Ruskem nemá se týkati věcí politických. A v této atmosféře, kde tak často padá slovo modus vivendi, nelze se divit, vyslovili se někde myšlenka velké koalice, která v jubilejním roce by seskupila všechny státotvorné elementy. Byl to i německý ministr Mayr-Harting, který se té věci dotkl. Prozatím poměr mezi vládní většinou a opozicí je tak přiosťřen, že tato jubilejní koalice má příchut velmi teoretickou.

Není pochyby o tom, že psychologicky již působí na naše poměry blížící se volby do okresních a zemských zastupitelstev. Správní reforma byla předmětem velkých srážek mezi vládním táborem a opozicí a i když není stanoven termin těchto voleb, jejich blízkost bude zanášeti do našeho politického života nervosu a neklid, tím spíše, že náš život je přesycen přemírou polemichnosti a drsného boje. Stačí si vzpomenouti na vysoká čísla tiskových sporů, abychom viděli, jak podrážděný je náš tisk. Mluví o tom i jiná okolnost: By v těchto dnech bylo právem poukázáno na to, že politika u nás se stěhuje k soudům, že politické věci jsou projednávány u okresních soudů a že politický historik bude musit při hledání svých pramenů bedlivě čísti soudní síň jednotlivých listů. Není to jen spor Stránský-Stříbrný, bylo jich a bude jich ještě mnoho. Lze však doufati, že jubilejní nálada bude tu pacifikačním momentem v našem veřejném mínění.

Václ. Gutwirth.

B. ZAHRANIČNÍ.

Dvě hesla doby: odzbrojení a zákaz války. — Mussolini, mír a Maďarsko. — Před volbami v Německu a ve Francii. — Nový polský sejm.

Zajištění trvalého míru a odzbrojení jest odkazem světové války, jejíž strašná zkušenost vzbudila v celém lidstvu, ve vítězech i poražených upřímné přání, aby se nic takového již neopakovalo. Uskutečnění přání je ovšem jiná věc, a tak když vyprchalo prvé vzrušení, objevila se před státníky cesta téměř nekonečná. V mírových smlouvách uvádí se odzbrojení poražených států jako předpoklad odzbrojení obecného, a zakládá se Společnost národů, přístupná všem státům na podkladě zásadní rovnosti, aby se ujala realizace ideálu. Samo odzbrojování poražených zabralo však řadu let a teprve když Německo dostalo konečně absolutorium a bylo přijato mezi ostatní jako stálý člen Rady Společnosti národů, počalo se s projednáváním otázky odzbrojení v měřítku mezinárodním, na němž Němci mají přirozený zájem. Tu se však ukázalo jaká to byla chyba, že se dříve nevyřídilo *thema zajištění míru*, jež zaměstnávalo Společnost národů. Hlavně z iniciativy francouzské v prvních letech, zejména pak velkolepým projektem t. zv. protokolu z roku 1924. Základní myšlenka tohoto plánu: povinná arbitráž a společné zakročení proti každému rušiteli míru nebyla však přijatelná Angličanům žárlivým na svou svrchovanost a lekajícím se přílišné odpovědnosti. Anglie nechtěla být ani nejčastějším obžalovaným světového tribunálu při svých stálých konfliktech v některém koutě imperia, ani ramenem světové spravedlnosti při svém ovládní moří. Tak došlo jen k zajištění *místního* smlouvou locarnskou. Mezi Francií a Německem nastalo tak sice značné uvolnění napjetí a otevřena dokonce slibná cesta k dohodě, ale vše ostatní a zejména také východní fronta německá ponechána v nejistotě. Jak možno za takových poměrů pomýšlet na *obecné* a vážné odzbrojování? Malý příklad nezdaru námořní porady tří největších mocí o pouhém vymezení zbrojení v kategorii křižáků ukázal názorně, že nejprve musí býti dosaženo úplné politické shody. Odzbrojení na moři předpokládá *dohodu o námořním právu* a spolupráci v kritických situacích, odzbrojení pozemní předpokládá *vyřízení hlavních sporů mezi velmocemi*, tak aby u všech převládá zájem na zachování statu quo, a vytvoření *náležitého aparátu*, který by pak projednával a zaručoval řešení naskýtajících se drobnějších nesnází nebo sporů mezi menšími státy. Dokud toho nebude, nemá ryze technická práce takových komisí jaká zasedala právě zas v Ženevě žádných vyhlídek. Komunistické návrhy nebyly vůbec míněny vážně, leda jako taktická